

Klimaat Obstructie

Hoe een handjevol bedrijven,
reclamebureaus en *enablers* de
transitie naar een post-fossiele
samenleving vertragen

Martijn Duineveld

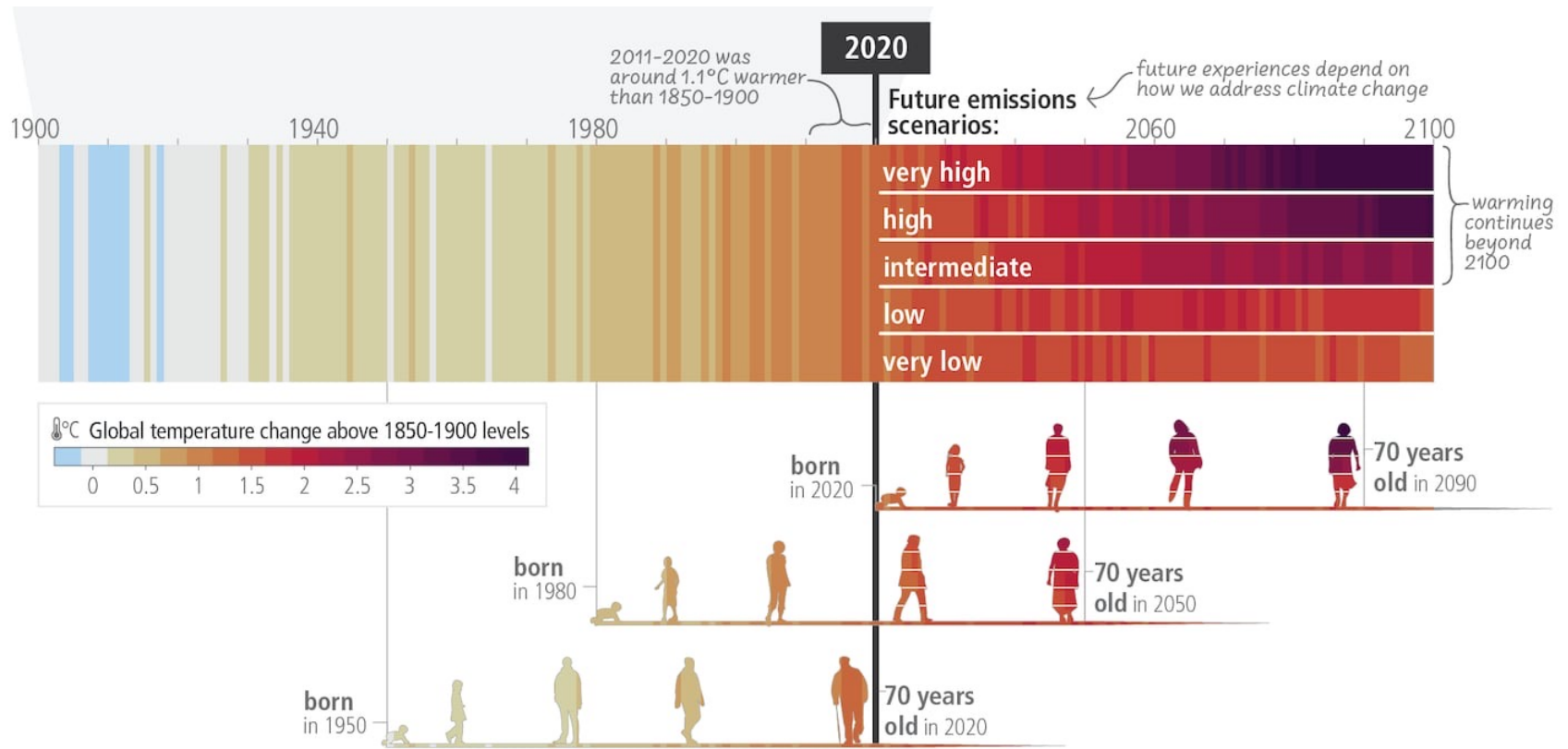
Lynn Vanheule

30 juni 2025

Wat roept
klimaatobstructie
bij u op?

ref. datum

Zondag 29 juni 2025 | Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

WHO ziet steeds meer hittedoden in Europa: aantal stijgt 30 procent in 20 jaar

Door onze nieuwsredactie

1 aug 2024 om 17:49

 281 reacties

 Delen

In Europa overlijden jaarlijks gemiddeld iets meer dan 176.000 mensen vanwege de hitte. Dat aantal is in de afgelopen twintig jaar met 30 procent toegenomen. Dat maakt Europa tot de snelst opwarmende regio van de Verenigde Naties.

Titel, datum

'Veel deskundigen gaven aan dat ze zich hopeloos, woedend en bang voelden omdat regeringen niet in actie kwamen, ondanks het duidelijke wetenschappelijke bewijs.'

Climate crisis

This article is more than 1 month old

World's top climate scientists expect global heating to blast past 1.5C target

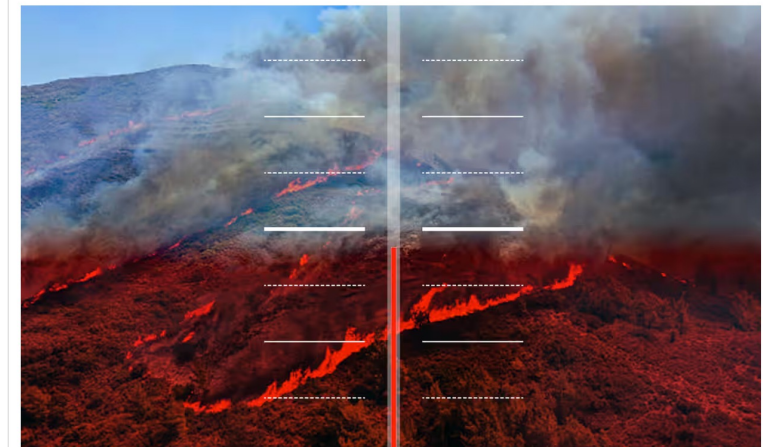
Exclusive: Planet is headed for at least 2.5C of heating with disastrous results for humanity, poll of hundreds of scientists finds

● ['Hopeless and broken': why the world's top climate scientists are in despair](#)

Damian Carrington
Environment editor

Wed 8 May 2024 11.00 CEST

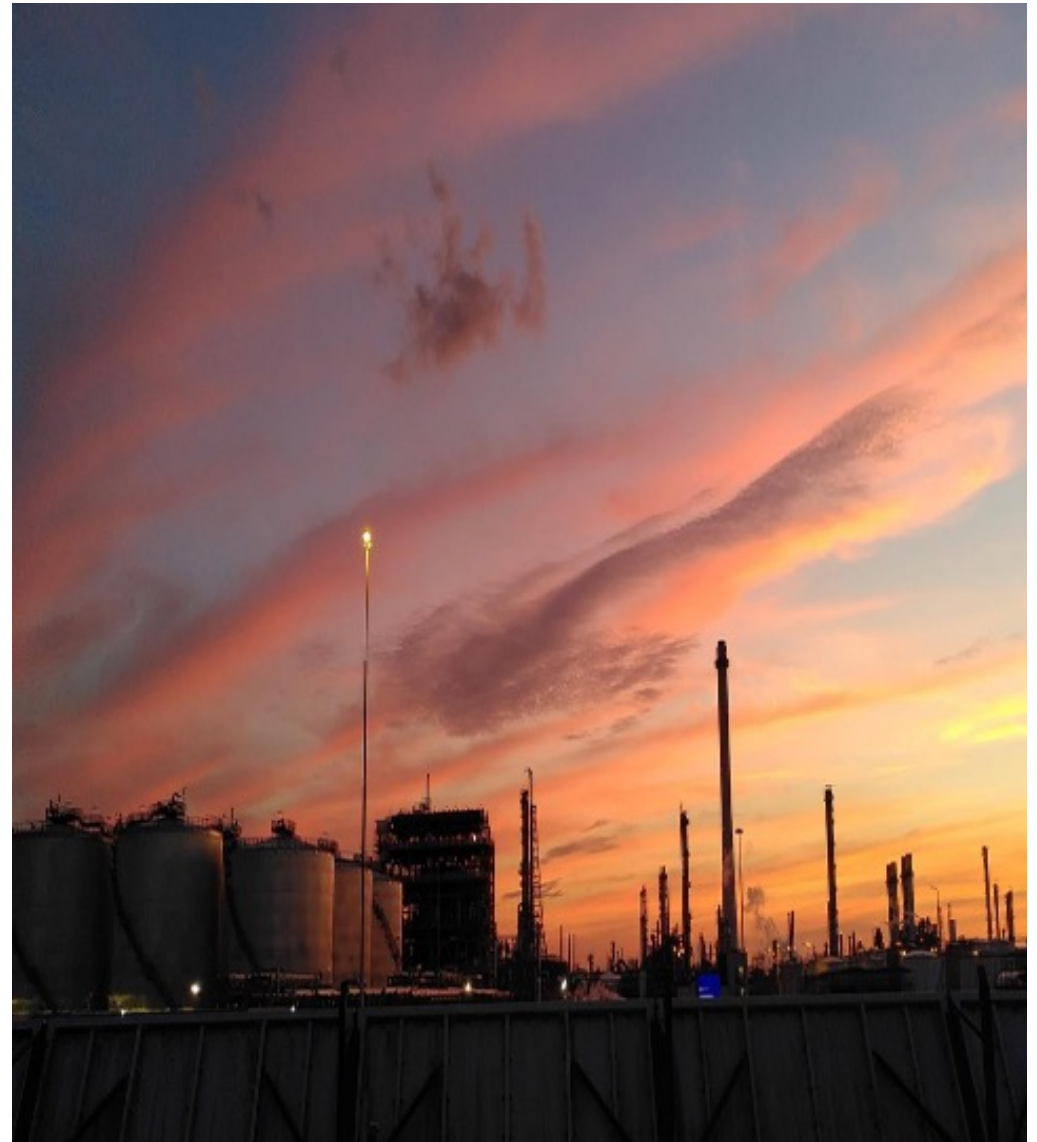
Share

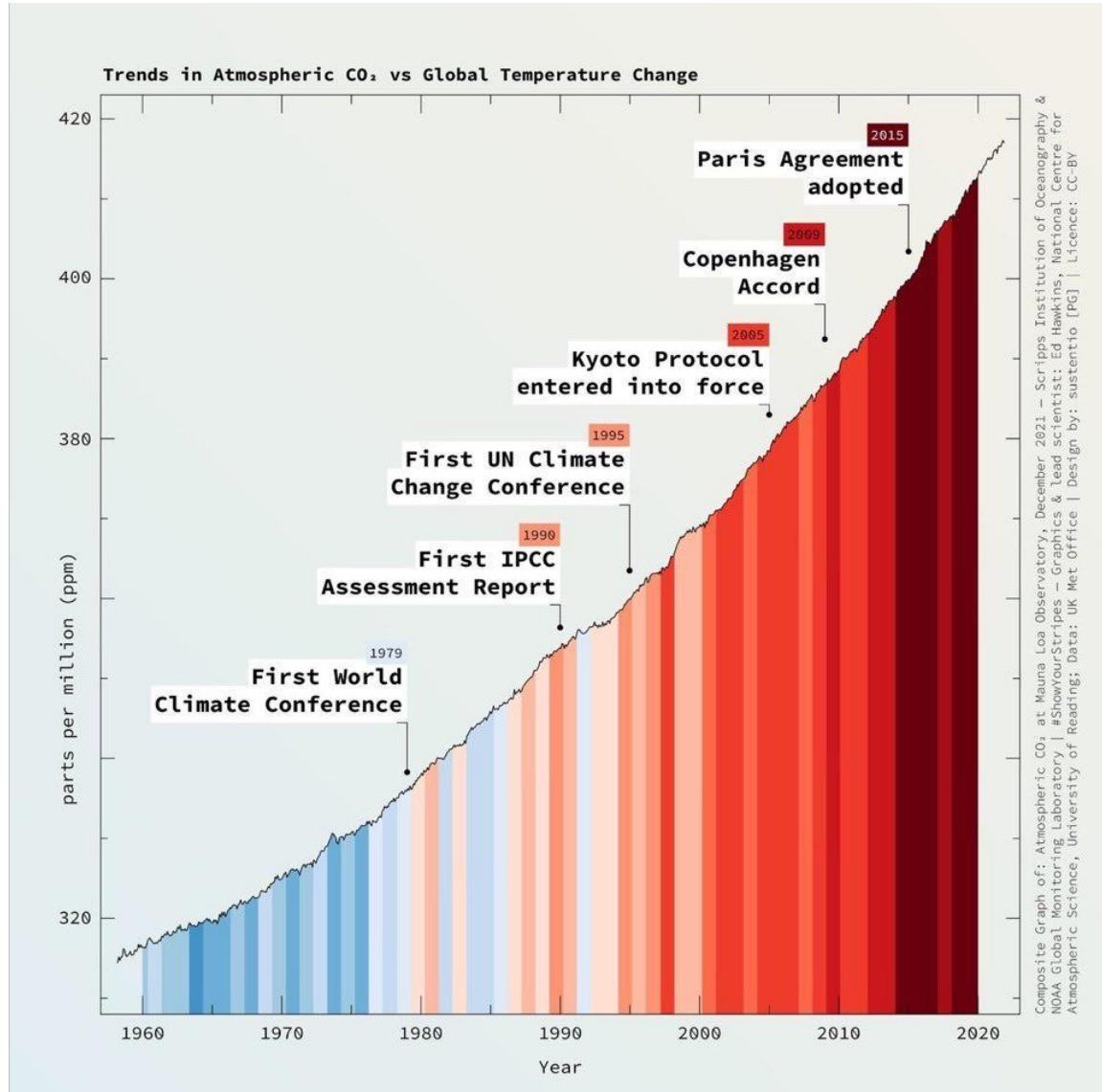

The climate crisis is already causing profound damage to lives and livelihoods across the world. Illustration: Guardian Design/Halil Kahraman

Inhoud

1. Wat is klimaatobstructie?
2. Het beste land ter wereld?
3. Klimaatobstructie in Nederland
4. Whodunit?
5. Hoop! De Phoenix-cluster
6. Klimaatobstructie op lokaal niveau

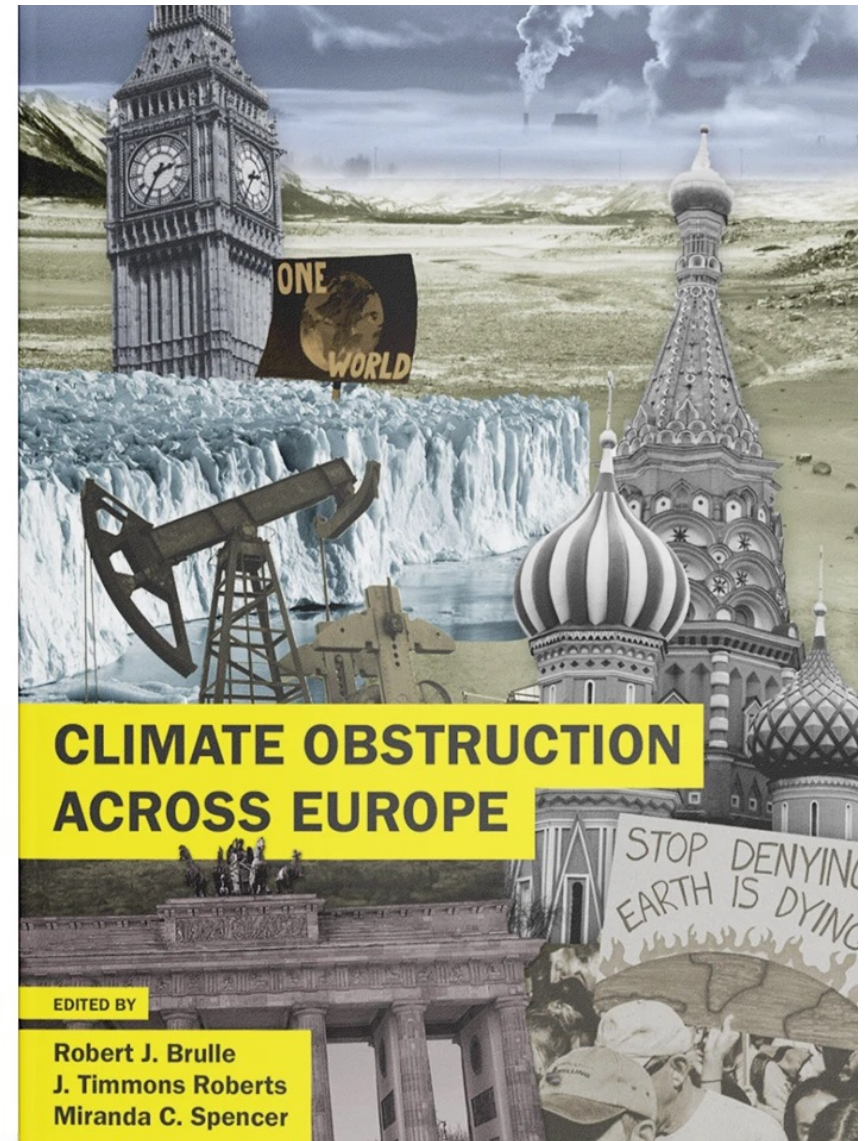

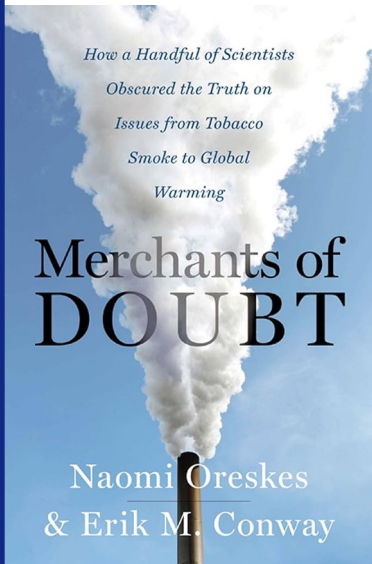

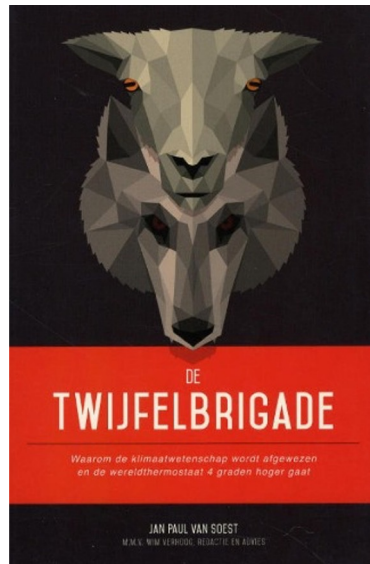
1 – Wat is klimaatobstructie?

‘Opzettelijke acties en pogingen om klimaatbeleid te **vertragen** of te **blokken** dat in overeenstemming is met de huidige wetenschappelijke consensus over wat nodig is om gevaarlijke menselijke versterking van het klimaatsysteem te voorkomen.’

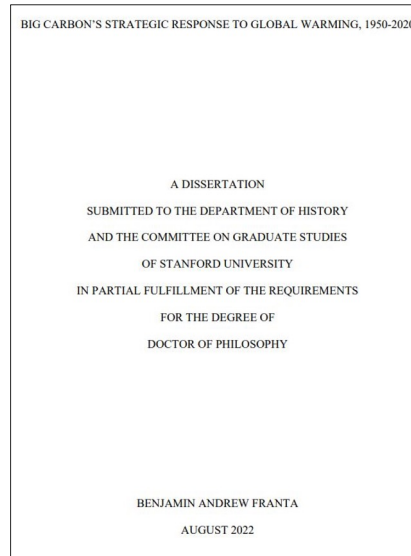

2010

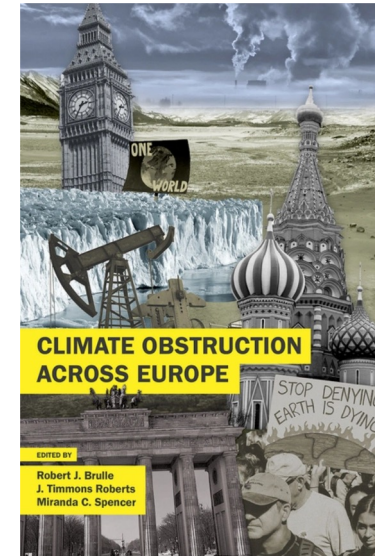
2014

2022

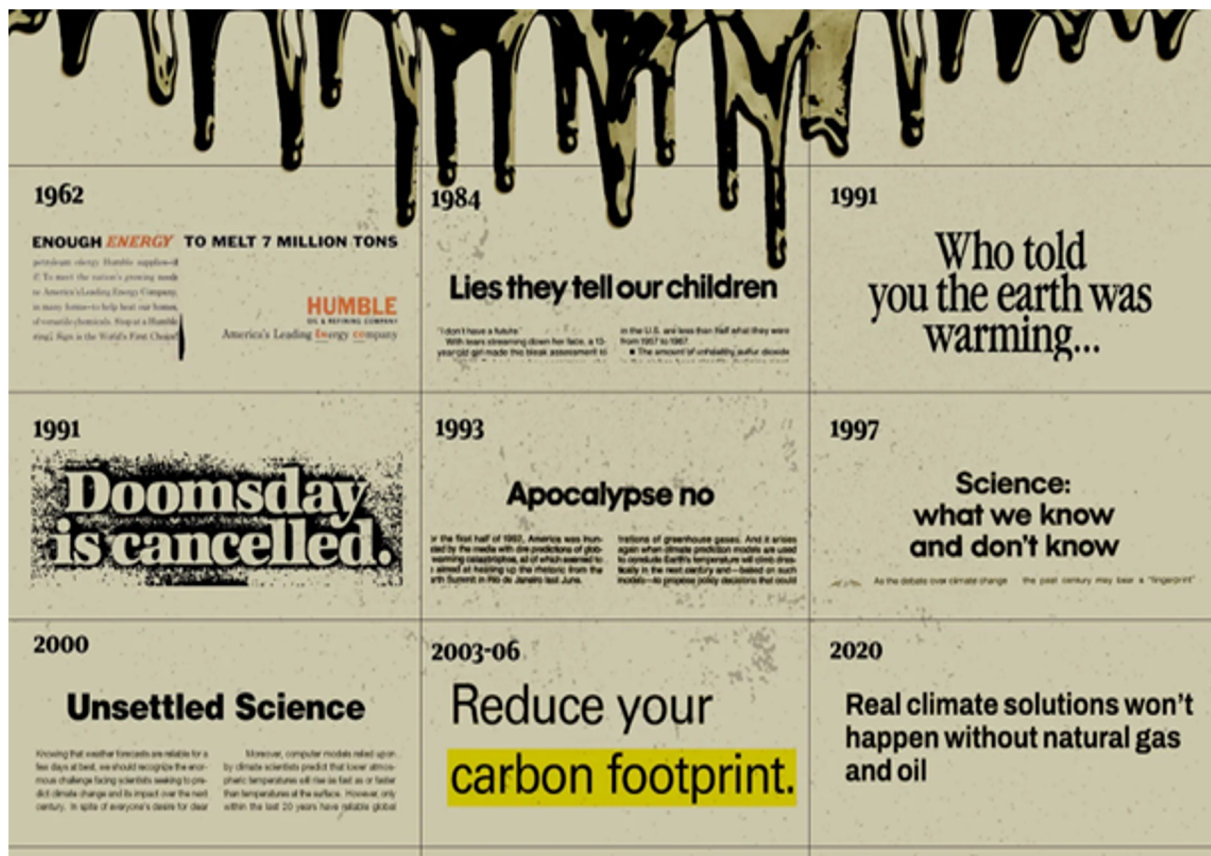
2024

2024

De fossiele industrie heeft decennialang een miljarden kostende **desinformatie-, propaganda- en lobbycampagne** gevoerd om klimaatactie te vertragen door het publiek en beleidsmakers te verwarren over de klimaatcrisis en de oplossingen ervoor.

Dit heeft geleid tot **een opmerkelijke reeks advertenties** – met koppen variërend van "Leugens die ze onze kinderen vertellen" tot "Leven in de oliepomp" – die het publiek proberen te overtuigen dat de klimaatcrisis niet echt is, niet door de mens veroorzaakt, niet ernstig en niet oplosbaar. **De campagne loopt tot op de dag van vandaag.**

"Kijk klimaatverandering is er, maar dat is ook van miljarden jaren. Ik heb net nog een artikel gelezen over dinosauriërs die uitstierven door een meteoriet of vulkaanuitbarsting... nou dat heeft niets met klimaat te maken, maar het klimaat was wel anders toen."

"Kijk klimaatverandering is er, maar dat is ook van miljarden jaren. Ik heb net nog een artikel gelezen over dinosauriërs die uitstierven door een meteoriet of vulkaanuitbarsting... nou dat heeft niets met klimaat te maken, maar het klimaat was wel anders toen."

▲ De Gelderse PVV-leider Marjolein Faber. © Raphael Drent

PVV'er Faber: 'Ik heb harde standpunten, zonder nuance: de Koran verbieden, de moskeeën dicht, weg met die islam'

Goed: waarom is het voor een anti-islampartij eigenlijk logisch om tegen groene energie te zijn? Nu halen we olie uit landen als Saoedi-Arabië, waarna de sjeiks dat geld gebruiken om een fundamentalistische variant van de islam te verspreiden over de wereld. Dat klinkt niet logisch.

„Dit vind ik zo'n non-argument. Je moet beginnen bij het begin.

Klimaatverandering. Dat het klimaat iets verschuift, zal best kunnen. Groenland heet niet voor niets Groenland. Daar ligt het nu vol ijs, maar ooit moet dat groen geweest zijn. Er heeft dus een verschuiving plaatsgevonden. Dan is de vraag: heeft de mens er invloed op? En mijn antwoord is: nee. We hebben de tijd van de dinosaurussen gehad, met meer co2 en met veel weelderige plantengroei. Nou, toen reed er nog geen auto rond, hoor.”

[nature](#) > [comment](#) > article

COMMENT | 05 June 2024

Misinformation poses a bigger threat to democracy than you might think

In today's polarized political climate, researchers who combat mistruths have come under attack and been labelled as unelected arbiters of truth. But the fight against misinformation is valid, warranted and urgently required.

By [Ullrich Ecker](#) , [Jon Roozenbeek](#), [Sander van der Linden](#), [Li Qian Tay](#), [John Cook](#), [Naomi Oreskes](#) &

Climate crisis

Climate misinformation turning crisis into catastrophe, report says

False claims obstructing climate action, say researchers, amid calls for climate lies to be criminalised

Damian Carrington
Environment editor

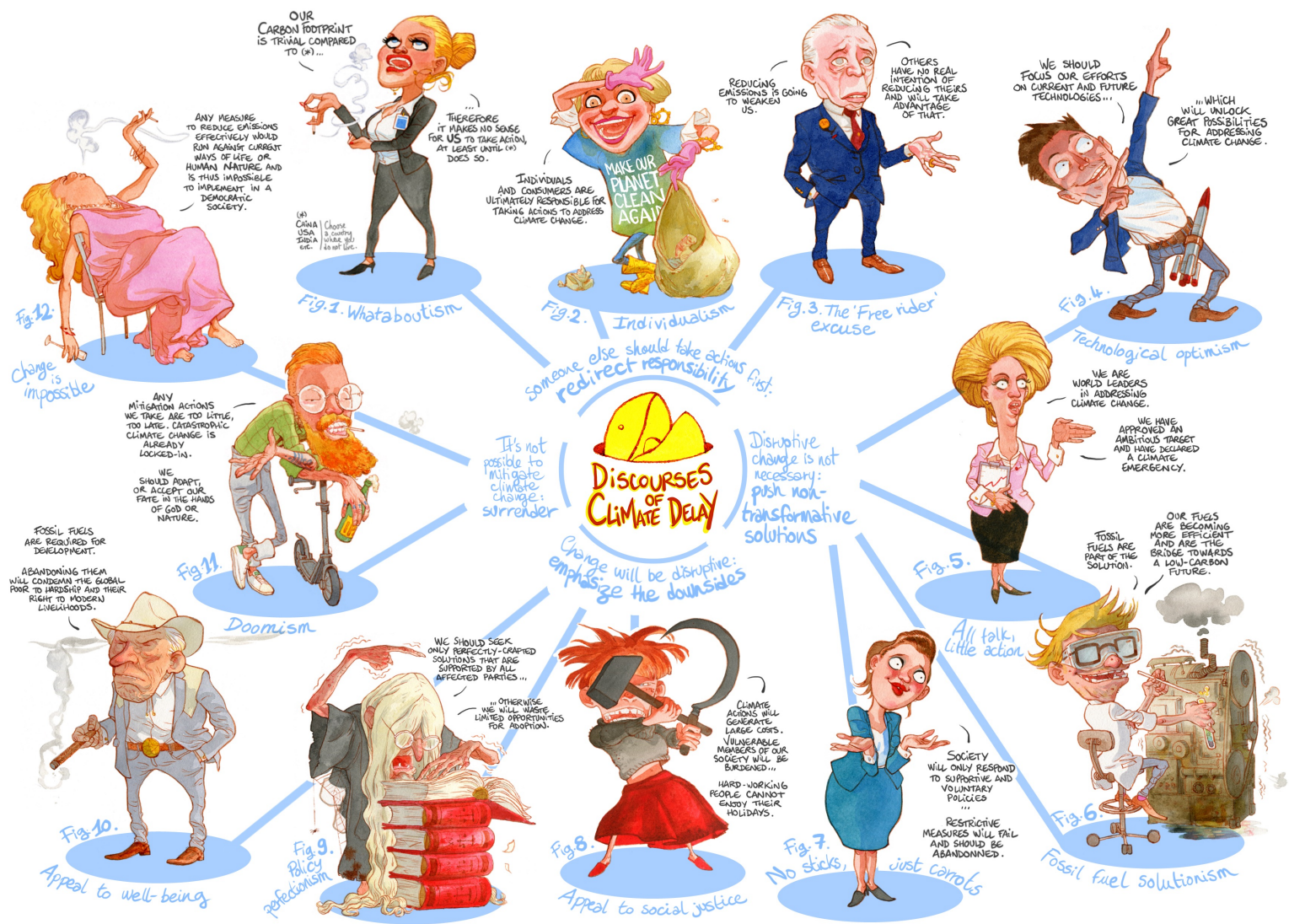
Thu 19 Jun 2025 13:00 CEST

 Share

 There were false claims that renewable energy was to blame for the recent blackout in Spain. Photograph: NurPhoto/Getty Images

at home

Cartoon from Lamb WF et al. (2012)

Fig. 2.
Individualism

Fig. 6.
Fossil fuel
solutionism

Overineau From Lamb WF et al. (2026)

What on earth is a carbon footprint?

Every person in the world has one. It's the amount of carbon dioxide emitted due to our daily activities—from washing a load of laundry to driving a car load of kids to school. Find out the size of your household's carbon footprint, learn how you can reduce it, and see how we're reducing ours at bp.com/carbonfootprint. It's a start.

beyond petroleum®

Creneau From Lamb WF et al. (2022)

Inhouds- patronen ^a	① Het wordt warmer	② Het ligt aan ons	③ We weten het zeker	④ Het is erg	⑤ We kunnen er iets aan doen	Inhouds- patronen ^a
Proces- patronen ^b	⑥ Cherry picking	⑦ Complotdenken	⑧ Drogredenen	⑨ Pseudo-experts boven echte experts	⑩ Onrealistische verwachtingen van wetenschap	Proces- patronen ^b
Vertraging- tactieken ^c	⑪ Verant- woordelijkheid afschuiven	⑫ Opgeven	⑬ Nadelen benadrukken	⑭ Ineffectieve maatregelen promoten	⑮ Moodsplaining ^d	Vertraging- tactieken ^c

^a Krosnick et al. (2006) The Origins and Consequences of democratic citizens' Policy Agendas: A Study of Popular Concern about Global Warming. *Climatic Change* 77, 7-43.

^b McIntyre, L. (2021) *How to talk to a Science Denier: Conversations with flat earthers, climate deniers and others who defy reason.* MIT Press.

^c Lamb WF et al. (2020) Discourses of climate delay. *Global Sustainability*. 3:e17.

^d Bendell, J. (2023), "Let's tell the moodsplainers they're wrong and then get back to work", available at: <https://tinyurl.com/5n6s95bn> (accessed 22 August 2024).

Welke soorten
klimaat obstructie
kennen / ervaren
jullie?

2 - Het beste land van de wereld?

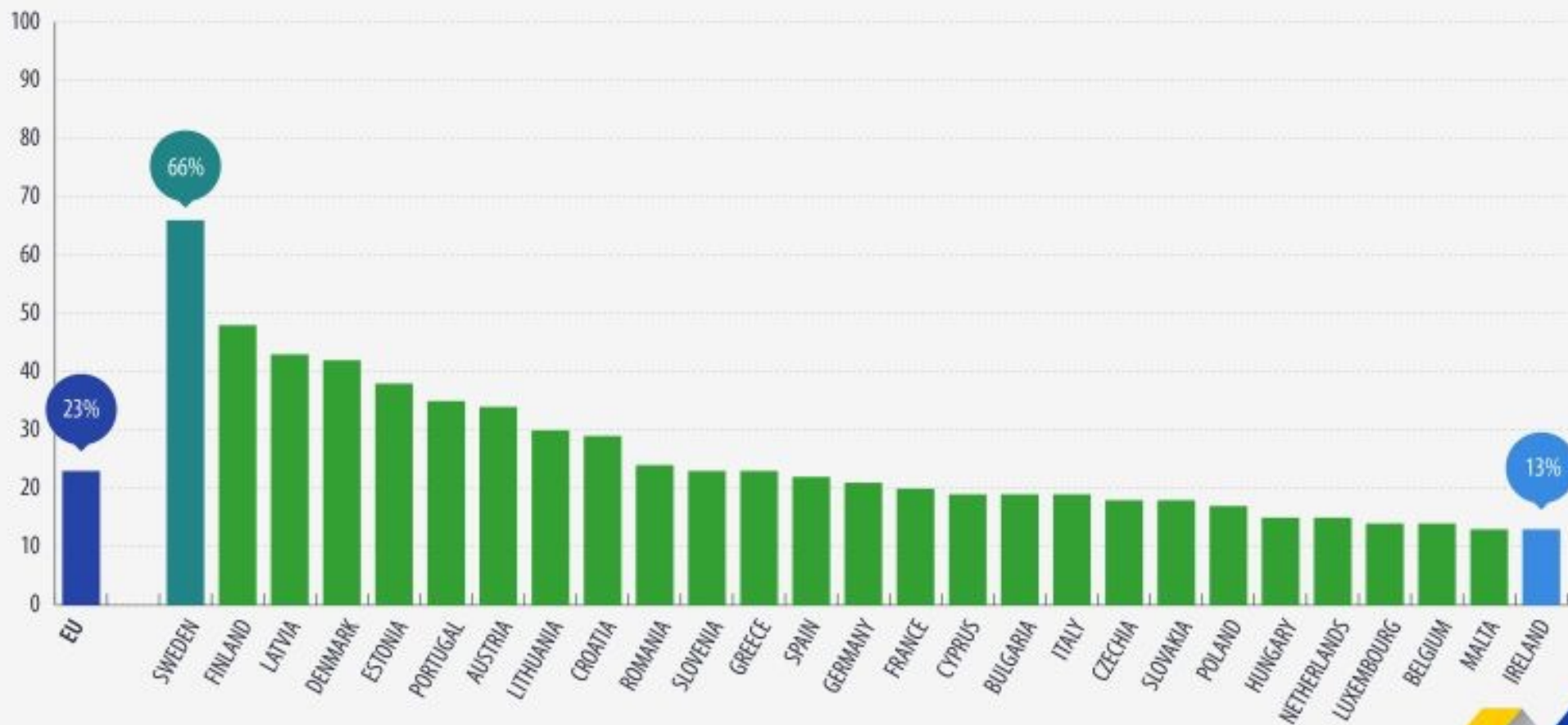
“Het Nederlandse politieke zelfbeeld is nog steeds dat van een internationale leider op het gebied van duurzaamheid, maar Nederland moet worden aangesproken op wat het is: een land dat al lange tijd tot de grootste uitbuiters van ecosystemen, kwetsbare bevolkingsgroepen en dieren behoort, en dat niet bereid is om significante maatregelen te nemen om de gevolgen daarvan terug te draaien.”

Jeroen Candel, Wageningen University (on LinkedIn)

Overall share of energy from renewable sources in 2022

(%)

2 – Het beste land van de wereld?

- Nederland is een van de **grootste uitstoters** in Europa en de Nederlandse economie blijft sterk afhankelijk van fossiele brandstoffen. Sterker nog, in 2022 stond het land op de vijfde plaats wat betreft de adoptie van hernieuwbare energie in Europa.
- Grote uitstoters, zoals de chemische industrie, hebben hun **uitstoot sinds medio 2010 niet significant verminderd** en hebben momenteel geen plannen voor een snelle emissiereductie in de nabije toekomst.*
- 'Groene groei/**technofix**' nog steeds dominant discours

3 – Klimaatobstructie in Nederland

■ Eind jaren 80 en begin jaren 90

- Leidende rol in internationale klimaatpolitiek einde decennium - Optreden klimaat sceptische argumenten
- Oppositie werkgeversfederatie en Ministerie van Economische Zaken

■ 2006 – 2010

- Al Gores “An Inconvenient Truth’: oproep tot meer actie
- Oppositie werkgevers: ‘geen strikte volgelingen van Kyoto’ - Climategate en kabinet Rutte

■ 2015 – heden

- Urgenda-proces & Klimaatakkoord van Parijs
- Kabinet Rutte III: grote uitstoters krijgen een plek aan de ‘klimaattafels’
- Nieuwe klimaatsceptische organisatie

3 – Klimaatobstructie in Nederland

Enkele belangrijke spelers:

De Nederlandse twijfelbrigade

Het Ministerie van Economische
Zaken

De Vereniging van Nederlandse
Ondernemers en Werkgevers
(VNO/NCW)

Bedrijfslobbygroepen

Shell

Strategieën en tactieken:

Tactieken van ontkenning en twijfel

Greenwashing

Klimaatvertraging Discoursen

Lobbyen

Netwerken

4 – Whodunit?

1. De ‘fossiele elite’

2. De mogelijk makers

3. Het Struisvogel- cluster.

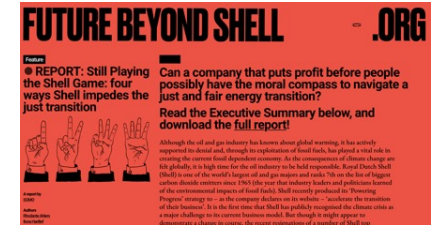
5 – Hoop!

Het Feniks cluster

5 – Hoop!

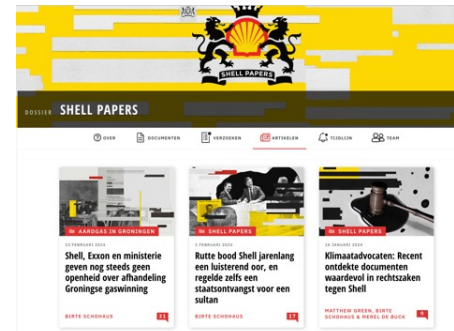
Het Feniks cluster

Platform Authentieke Journalistiek is een samenwerkingsverband van onderzoeksjournalisten die door middel van kritische berichtgeving een bijdrage wil leveren aan een rechtvaardige en democratische samenleving.

Dat klinkt ingewikkeld, maar is in de praktijk simpel. We doen onderzoek naar belangrijke politieke en economische spelers in Nederland (en soms daarbuiten) en daar schrijven we verhalen over. Ons specialisme ligt voornamelijk op het gebied van klimaatverandering, energie(over)transitie, desinformatie en de Wet open overheid. PAJ is financieel onafhankelijk en advertentievrij. Meer over ons

Home | Artikelen | In opdracht | Over ons | Steun ons | Contact | English

Zijn er nog vragen?

6 - Klimaatobstructie op lokaal niveau

6 - Klimaatobstructie op lokaal niveau

Bijeenkomst Risico's Windturbines gemeente Woerden

6 - Klimaatobstructie op lokaal niveau

Welke (andere) vormen
van Klimaatobstructie
herken je?

&

Hoe ga jij om met
klimaatobstructie binnen
je gemeente?"

Wat neem je mee van deze workshop?

